

Balady a Romance

Jan Neruda, 18cosi

Balada - lyrickoepická báseň s ponurým dějem a tragickým zakončením

Romance - básnický útvar šp. lidové epiky; krátká lyrickoepická báseň bez tragických konfliktů

Literárněhistorický kontext

Jan Neruda

Jan Neruda byl český básník prozaik a novinář, zároveň jeden z hlavních představitelů generace **májovců**. Neúspěšně studoval práva, poté působil jako novinář a redaktor v časopisech a novinách.

Jeho básně nebyly uznávané protože nepsal o krásných věcech.

Povídky malostranské - sbírka povídek, malostranský život z jeho mládí

Hřbitovní kvítí - pesimistické verše

písně kosmické - víra v pokrok

Součastníci

Generace májovců

- Alamanach **Máj** (návaznost na máchu), **V. Hálek, J. Neruda**
... - snaha vytvořit novou **realistickou** literaturu
- svázání a vládou Františka Josefa I a Bachovským absolutizmem

Sbírka

Sám Neruda někdy zaměňuje co jsou balady a co jsou romance (viz definice výše).

Neruda se zaměřuje na *náboženské* motivy (Ježíš), *historické* (Karel IV), lidové tradice a dobro a zlo

Balada pašijová - Satan přináší Bohu svou žalobu. Nestačí mu Ježíšova oběť za spasení celého lidstva, požaduje víc. Andělé tedy Ježíšovi přidávají další utrpení (nevděk, zrada). Nakonec Satan požaduje muka největší - aby Ježíš viděl, jak jeho matka lká pod křížem.

Balada horská - Dítě se ptá babičky, jak vyléčit nemocného. Poradí mu, že jitrocelem a jahodníkem. Dítě byliny natrhá a snaží se vyléčit ukřižovaného Ježíše (na kříži v kostele).

Balada dětská - Pro nemocné dítě, jehož matka usnula, si přišla smrtka. Dítě nejprve nechtělo odejít, avšak nakonec matku přece opustilo.

Balada česká - Rytíř Paleček potká lesní ženy. Jedna z nich, Vesna, mu je ochotna splnit jedno přání. Paleček si přeje, aby se mohl probudit každý rok na jaře, když je příroda nejkrásnější. Vždy pouze na osm dní.

Romance o Černém jezeře - Popis jezera uprostřed temných lesů. Autor pod jeho hladinou tuší hrdiny, kteří zesnuli pro vlast.

Romance o Karlu IV. - Králi nechutnalo české víno. Kritizoval jej a přirovnával k českému národu. Nakonec mu však zachutnalo a i český národ si oblíbil.

Romance o jaře 1848 - Jediná báseň ve sbírce s politickým podtextem. Autor popisuje změny v chování společnosti během uvolnění režimu v revolučním roce.

Romance italská - Ugo Bassi (mnich a republikán) je vydán do Říma během boje o sjednocení a má být popraven. Mnich knězi, který se mu před smrtí vysmívá, říká, že jej Bůh pozná podle rudého praporu a přijme jako svého sluhu.

Romance helgolandská - John navede loď na břeh, aby ztroskotala. Když k ní přijde a chce ji vykrást, z jejích útrob se ozývají prosby o záchranu. Trosečník nabízí půl jmění z lodi. John ho nechává umřít, protože chce vše. Ráno, když se k lodi vrátí, zjistí, že muž byl jeho budoucí zeť.

Balada zimní - Čaroděj osvobodil tři muže z šibenice. Na oplátku pro něj mají sehnat polštář (ukraden chudě vdově), víno (ukradeno z kostela) a chléb (Hostie ukradená knězi, když ji nesl nemocnému). Druhého dne jsou všichni čtyři nalezeni mrtví.

Balada stará - stará! - Žena se vrhne i s dítětem do řeky, aby ukázala mlynáři, co jí provedl.

Balada tříkrálová - Tři králové se chtěli po narození vnutit Ježíšovi. Ten jim odvětil, že až ho budou popravovat, nepřijde žádný z nich.

Romance štědrovečerní - Sv. Petrovi ze zdá, že je spolu s celou vesnicí u zrození Páně. Nejhezčí dívka ze vsi líbá Ježíška a Petr se velmi zlobí, když Panna Maria nezakročí.

Balada májová - Mladá dívka prosí svatou Petronilu, aby jí našla chlapce. Je jí jedno jakého, jen aby nebyl zrzavý. Když panna najde právě zrzka, dívka jej ráda přijímá.

Balada rajská - Svatá Alžběta je patronkou věrných žen. Je však smutná, protože za pět set let nenašla jedinou.

Balada o duši Karla Borovského - Dvě dobré duše jsou vpuštěny do ráje, ale třetí - Havlíčkova nejprve ne. Svatý Petr ji přijímá teprve poté, co Borovský řekne jedinou modlitbu, kterou kdy napsal.

Balada o polce - Vypráví o tom, jak do vesnice přijela polka (v básni personifikována jako krásná a veselá dívka)a všichni se roztancovali.

Balada o svatbě v Kanaánu - Na svatbě v městě Kanaánu došlo víno. Přítomen byl však Ježíš s matkou. Když Ježíšovi přinesli vodu, přeměnil ji ve vynikající víno.